תורה אור • פרשת בראשית • מאמר 7

ויאמר ה' אלקים הן האדם היה כאחד ממנו...

"ויאמר ה' אלקים הן האדם היה כאחד ממנו"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/7

1 **ויאמר ה' אלקים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו כו'. י"ל** [יש לומר] **אי מהו שע"י עה"ד** [עץ הדעת] **נפקחו עיניהם להיות כאלקים יודעי טו"ר** [טוב ורע]**.**

"ויאמר ה' אלקים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו כו'". יש מקום לשאול תחילה: מה פירוש הדבר שעל ידי עץ הדעת נפקחו עיניהם, והם נעשו כאלקים, יודעי טוב ורע?

וגם מ"ש ה' אלקים ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם ומה איכפת לו בזה הרי מה שצוה אותו שלא לאכול הוא ג"כ כדי שלא ימות.

וגם [עלינו להבין] את מה שאמר ה' אלקים: "ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם" — מדוע הדבר אמור להטריד אותו? הרי גם מה שציווה עליו שלא לאכול נועד לכך שלא ימות.

2 **ועוד והוא העיקר מאין ידע הנחש מזה אשר ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם שלפי האמת כן הוא.**

ועוד, וזה העיקר [השאלה]: מנין ידע הנחש על כך — "אשר ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם" — שאכן כך הוא?

ואם אדם ששמע הצווי מהקב"ה לא הכיר בזה רק כפשוטו שאמר לו ה' אלקים כי ביום אכלך ממנו מות תמות והנחש לא נזכר כלל ששמע הצווי הזה

ואם אדם, ששמע את הציווי מפי הקדוש ברוך הוא, לא הבין בו אלא את פשוטו — שה' אלקים אמר לו: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" — והנחש כלל אינו נזכר כמי ששמע את הציווי הזה;

וגם אם שמע כשנצטווה אדם מאין היה בו בינה יתירה להבין דבר מתוך דבר יותר מהאדם עצמו. אם לא שנאמר שגבוה הוא מהאדם וכ"ז [וכל זה] **פלאי.**

ואפילו אם שמע [זאת] כשנצטווה אדם, מנין הייתה לו בינה יתירה להסיק דבר מתוך דבר, יותר מאדם עצמו? אלא אם כן נאמר שהוא נעלה מן האדם — וכל זה תמוה.

הנה תחלה יתבאר מ"ש האדם היה כאחד ממנו לדעת טו"ר [טוב ורע] **שהוא מאמר ה' להמלאכים ומשמע שלמעלה יודעים את הטוב ואת הרע גם שניהם.**

עתה נבאר תחילה את הנאמר: "האדם היה כאחד ממנו לדעת טו"ר", שהוא מאמר ה' למלאכים; ומשמע שלמעלה יודעים את הטוב ואת הרע, את שניהם.

אבל מ"מ אינן מעורבים זה בזה כי גלוי וידוע שזה טוב וזה רע ומובדל הרע מן הטוב אע"פ [אף על פי] **שידוע שם הטו"ר** [הטוב ורע].

אך אף על פי כן, אין הם מעורבים זה בזה, שכן גלוי וידוע שזה טוב וזה רע, והרע נבדל מן הטוב, אף על פי שהטוב והרע ידועים שם.

משא"כ בחי' עה"ד [עץ הדעת] **טו"ר** [טוב ורע] **היינו בחי' תערובת הטוב עם רע שהרע יונק מהטוב והטוב מהרע והיו לאחדים.**

אבל לא כך הוא בבחינת עץ הדעת טוב ורע: זו בחינה של תערובת הטוב עם הרע, שבה הרע יונק מן הטוב והטוב מן הרע, והם נעשים לאחדים.

3 **וצ"ל דהרי פי' עץ הדעת טוב ורע היינו לשון ידיעה וא"כ למה נעשה תערובת טו"ר** [טוב ורע] **מחמת הדעת בטו"ר** [בטוב ורע] **הלא למעלה ג"כ ידוע הטו"ר** [הטוב ורע].

כעת יש צורך [בהסבר]**: הרי משמעות "עץ הדעת טוב ורע" היא לשון ידיעה; אם כן, מדוע נוצרה תערובת של טוב ורע בגלל הידיעה של טוב ורע? הרי גם למעלה הטוב והרע ידועים!**

אך ההפרש בזה הוא ענין ההפרש בין מקיף לפנימי כי בחי' ידיעת הטו"ר [הטוב ורע] **שלמעלה היא בבחי' מקיף בלבד**

אבל ההבחנה כאן היא ההבחנה בין המקיף (makif, המקיף מבחוץ) לבין הפנימי (pnimi, הנקלט בתוך הדבר): ידיעת הטוב והרע למעלה היא בבחינת מקיף בלבד.

ולכן יכול להיות הבדלה בין טוב לרע שידע את הרע ולא יחליפנו ולא ימירנו בטוב ח"ו [חס ושלום].

ולכן יכולה להיות הפרדה בין טוב לרע, כך שהוא יודע את הרע, אך לא יחליפנו ולא ימירנו בטוב, חלילה.

כענין שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך שאע"פ [שאף על פי] **שהיא בהיכלי מלך אבל יודע הוא ומכירה ששממית היא.**

כמו בעניין "שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך": אף שהיא בהיכלי המלך, הוא יודע ומכיר בה שהיא שממית.

4 **ויש הבדלה בין טוב לרע כמאמר המבדיל בין קודש לחול. והיינו מצד שיודע טו"ר** [טוב ורע] **בבחינת מקיף עליהם ולכן אינם מתערבים יחד.**

יש הבדלה בין טוב לרע, כמו שנאמר: "המבדיל בין קודש לחול". כלומר, משום שה' יודע את הטוב ואת הרע בבחינת מקיף עליהם, הם אינם מתערבים זה בזה.

וכענין בחינת לבונה זכה שבי"א סממני הקטורת שהעשרה סממנים הם י' נצוצי קדושה המובלעים בקליפות והי"א היא לבונה היא בחינת מקיף עליהם ואינה מתלבשת בפנימיותם.

הדבר דומה לבחינת לבונה זכה שבין אחד־עשר סממני הקטורת: עשרת הסממנים הם עשרה ניצוצות קדושה הבלועים בתוך הקליפות, ואילו הסממן האחד־עשר, הלבונה, הוא בחינת מקיף עליהם, שאינו מתלבש בפנימיותם.

(ולבונה היא ג"כ חיות להם אבל לפי שהחיות הזה שהיא מחיה אותם הוא רק ע"י שהיא בבחי' מקיף בלבד עליהם ע"כ אינה מתערבת עמם כלל וכולה טוב).

(גם הלבונה היא חיות עבורם; אך מאחר שהחיות שהיא מעניקה להם היא רק בכך שהיא בבחינת מקיף עליהם בלבד, היא אינה מתערבת בהם כלל, והיא כולה טוב.)

והנה המקיף הוא גם דוחה את החיצונים כנראה בציור האילן שבפרד"ס [שבפרדס רמונים] **במקיפים ופנימיים שמעמד ומצב הקליפות אחוריהם אל המקיף כו'. משא"כ בחי' עה"ד** [עץ הדעת] **טו"ר** [טוב ורע] **הוא בחי' פנימי ואז הטוב מעורב עם הרע ממש.**

הנה, המקיף גם דוחה את החיצונים, כפי שנראה בציור האילן שבספר פרד"ס, בתיאור המקיפים והפנימיים, שבו הקליפות מצוירות כשגבן מופנה אל המקיף וכו'. לא כך הוא בבחינת עץ הדעת טוב ורע, שהיא בחינת פנימיות; שם הטוב מעורב ממש עם הרע.

5 **וז"ש** [וזהו שכתוב] **הן האדם היה כאחד ממנו. פי' שהוא היה ג"כ כאחד ממנו פי' כמו שבבחי' אחדות דהיינו למעלה ידוע הטו"ר** [הטוב ורע] **כן היה גם הוא ע"י שטעם מעה"ד** [מעץ הדעת] **המעורב טו"ר** [טוב ורע].

זהו [הפירוש של] הנאמר: "הן האדם היה כאחד ממנו". כלומר, גם הוא נעשה כאחד ממנו — היינו, כשם שבבחינת האחדות, כלומר למעלה, הטוב והרע ידועים, כך היה גם הוא, לאחר שטעם מעץ הדעת, המעורב בטוב וברע.

אבל לו הדבר מזיק כי הרי האדם הוא מבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] **ומיד שידע הוא מן הרע ע"י שטעם מעה"ד** [מעץ הדעת] **הרי יתערב עמו ויהי'** [ויהיה] **הוא ממש מעורב ברע.**

אבל לאדם הדבר מזיק, שכן האדם הוא מבחינת פנימיות, ומיד כשידע על הרע, בעקבות טעימתו מעץ הדעת, הוא יתערב בו ויהיה ממש מעורב ברע.

לא כמו שהוא למעלה שאעפ"י [שאף על פי] **שיודעים גם את הרע מ"מ מובדל הוא ומרוחק מן הטוב ואין לו התקרבות כו' לפי שהוא בבחי' מקיף.**

לא כפי שהוא למעלה, שאף שיודעים גם את הרע, בכל זאת הוא מובדל ומרוחק מן הטוב ואין לו קרבה [אליו] וכן הלאה, מפני שהוא בבחינת מקיף (השפעה מקיפה).

אבל האדם שהוא מבחי' פנימי כשידע גם הוא מן הרע אזי יתערב הוא גם הוא ממש עם הרע

אבל האדם, שהוא מבחינת פנימיות, כשגם הוא ידע על הרע, אזי גם הוא יתערב ממש עם הרע.

כי בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] א"א להיות כ"כ [כל כך] מובדל הרע כנ"ל ואז הוא קשה מאד להפריד את הרע אלא מלחמה עצומה היא ולאם מלאם יאמץ פעמים זה גובר ופעמים שכנגדו גובר.

כי בבחינת פנימיות אי אפשר שהרע יהיה מובדל כל כך, כפי שהוסבר לעיל; ואז קשה מאוד להפריד את הרע, אלא זו מלחמה עצומה: "ולאם מלאם יאמץ" — לעיתים זה גובר ולעיתים גובר מי שמנגדו.

כאשר מצאנו ראינו בנשמות ישראל מראש הדורות עד עתה שהיו כמה עתים משונים פעמים בדור א' היו נשמות שבמעלה עליונה ונצחו את הרע.

כפי שאנו מוצאים ורואים בנשמות ישראל, מראשית הדורות ועד עתה, שהיו תקופות שונות רבות: לעיתים, בדור אחד, היו נשמות במעלה עליונה שניצחו את הרע,

6 **ובדור אחר היו רשעים גדולים שגבר הרע מאד. והיינו כי כולם נמשכים מאדה"ר [מאדם הראשון] והיה בו ג"כ שינויים אלו פעמים גבר הוא ופעמים גבר הרע עליו.**

ובדור אחר היו אנשים רשעים גדולים, שהרע גבר בהם מאוד. הדבר נובע מכך שכולם נמשכים מאדם הראשון, וגם בו היו שינויים אלה: לפעמים הוא גבר, ולפעמים הרע גבר עליו.

וכ"ז [וכל זה] היה לפי שהוא בבחי' פנימיות ומיד שידע מן הרע נתערב עמו ממש וא"כ הוא מלחמה גדולה וקשה להפרידו מאד אלא עת כך ועת כך כנ"ל.

כל זה היה מפני שהוא בבחינת פנימיות, וברגע שנודע לו על הרע הוא נעשה מעורב בו ממש; ואם כן, זו מלחמה גדולה וקשה מאוד להפרידו, אלא [יש] עת [ל]כך ועת [ל]כך, כנ"ל.

7 **וכן גם עפ"י [על פי] פשוט שמקודם היו ערומים והיו עסוקים בתשמיש להוליד בנים ולא יתבוששו כמו שהיו אוכלים ושותים כי מצות ה' היא ולא היו יודעים כלל שיש תאוה בזה**

כך גם לפי הפשט [במובן הפשוט]: קודם לכן הם היו עירומים, קיימו יחסי אישות כדי להוליד ילדים ולא התביישו ("ולא יתבוששו"), כשם שאכלו ושתו; שכן זו הייתה מצוות ה', והם כלל לא ידעו שיש בכך תאווה;

אבל אחר שאכל עה"ד [עץ הדעת] וידעו שיש תאוה בזה אזי קשה לפרוש כו'.

אבל לאחר שהוא אכל מעץ הדעת, והם ידעו שיש בכך תאווה, קשה להימנע מכך וכו'.

8 **ולכן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיטעם האדם מעה"ד** [מעץ הדעת] **כי לו הדבר מזיק כנ"ל והיה רוצה שלא ידע ממציאת הרע כלל ויהיה כולו קדוש ולא רצה להכניסו במלחמה עצומה הזאת.**

לכן לא רצה הקדוש ברוך הוא שהאדם יטעם מעץ הדעת, שכן הדבר מזיק לו, כפי שהוסבר לעיל. הוא רצה שהאדם לא יידע כלל על מציאות הרע, ושיהיה קדוש כולו; והוא לא רצה להכניס אותו למלחמה העצומה הזאת.

אבל אחר שכבר טעם מעה"ד [מעץ הדעת] **ונתערב ברע אז אמר פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח** [מעץ החיים] **ואכל וחי לעלם.**

אבל לאחר שכבר טעם מעץ הדעת ונתערב ברע, אמר: "פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח ואכל וחי לעלם".

פי' שחשש עוד מעתה שכבר נתערב ברע ולקח גם מעה"ח [מעץ החיים] **ששרשו מבחי' שלמעלה מהשבירה שמשם הוא שהיה התחלת המיתה והתהוות עה"ד** [עץ הדעת] **טו"ר** [טוב ורע] **משא"כ מה שלמעלה מהשבירה הוא עה"ח** [עץ החיים] **ואם יאכל גם ממנו וחי לעולם.**

כלומר, הוא חשש עתה, לאחר שכבר נתערב ברע, [שייקח] גם מעץ החיים, ששורשו בבחינה שלמעלה מהשבירה — שכן מן [השבירה] באו ראשית המיתה והתהוות עץ הדעת טוב ורע, ואילו מה שלמעלה מהשבירה הוא עץ החיים — ואם יאכל גם ממנו, יחיה לעולם.

פי' כי הרי באמת בבחי' זו נאמר אם צדקת מה תתן לו (איוב לה) **ורבו פשעיך מה תעשה לו**

כלומר, הרי באמת על מדרגה זו נאמר: "אם צדקת מה תתן לו" (איוב לה), "ורבו פשעיך מה תעשה לו".

וא"כ אף שמעורב ברע הרי גם אם רבו פשעיך כו' ויכול להיות וחי לעולם ואז גם הרע שבו יהיה לו קיום לעולם

אם כן, אף שהוא מעורב ברע, גם אם "ורבו פשעיך כו'", הוא יכול להגיע למצב של "וחי לעולם"; ואז גם לרע שבתוכו יהיה קיום לעולם,

מאחר שהוא בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] **והרע מעורב כו' וא"א לו להפרידו מעליו. א"כ כשיהיה הוא חי לעולם אזי גם הרע שבו יהיה לו קיום לעולם.**

מכיוון שהוא בבחינת פנימיות והרע מעורב בו, וכו', ואינו יכול להפריד אותו מעצמו. אם כן, כשיחיה לעולם, גם לרע שבתוכו יהיה קיום לעולם.

9 **וזהו היפך הכוונה שהרי צ"ל בלע המות לנצח שיהיה ובערת הרע כמאמר והרשעה כולה בעשן תכלה שזה יהיה לימות המשיח.**

וזהו היפך הכוונה, שהרי צריכה להתקיים [ההתגשמות של] "בלע המות לנצח", שתתקיים "ובערת הרע", כמאמר [האומר] "והרשעה כולה בעשן תכלה" — דבר שיתקיים לימות המשיח.

כי בכל משך הגלות הוא עת הבירורים והפרדת הרע והיינו ע"י בחי' חכמה דבחכמה אתברירו להפריד הרע מהטוב

כל תקופת הגלות היא זמן הבירורים וההפרדה של הרע, והדבר נעשה באמצעות בחינת חכמה, שכן "בחכמה אתברירו" — כדי להפריד את הרע מן הטוב.

ולכן נקי' החכמה דין. שלא כמו שדימו המקובלים הראשונים שהחכ' [שהחכמה] כולה חסד שהרי היא מקור חסד.

לכן החכמה נקראת דין — ולא כפי שסברו המקובלים הראשונים, שהחכמה כולה חסד, שהרי היא מקור החסד.

והחייט המציא שיש בה ג"כ דין ושבחו האר"י ז"ל [האלקי רבי יצחק] [זכרונו לברכה / זכרונם לברכה] שכך מבואר בזוהר באדרא כחמרא דשקיט ושכיך על דורדיי' כו'.

רבי יהודה חייט חידש שיש בה גם דין, והאריז"ל שיבח אותו, שכן כך מבואר בזהר, באדרא: "כחמרא דשקיט ושכיך על דורדיי'" וכו'.

כי מאחר שיש בירורים להפריד הרע וזהו ע"י גבורות וע"ז נאמר (תהלים צד) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה שגם היסורים שהם לתועלת העברת הרע הוא מבחי' י"ה וכידוע שהיסורים הם לתועלת הפרדת הרע.

מכיוון שיש בירורים שנועדו להפריד את הרע, והדבר נעשה באמצעות גבורות [כוחות של דין], נאמר על כך (תהלים צד): "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה" — גם הייסורים, שתכליתם לסלק את הרע, הם מבחינת י"ה; וכידוע, הייסורים נועדו להפריד את הרע.

כי הקליפות נמשלים לעלוקה שכשמוצצת דם אזי מיד מתה וז"ש [וזהו שכתוב] (משלי ל) לעלוקה שתי בנות.

הקליפות נמשלות לעלוקה, שכאשר היא מוצצת דם היא מתה מיד; וזהו [פירוש] הנאמר (משלי ל): "לעלוקה שתי בנות".

וזהו ג"כ ענין שעיר המשתלח. וכן וישלח יעקב וגו' מנחה לעשו אחיו עזים מאתים כו' שבזה שנותן לו חלקו הוא מפרידו.

וזהו גם עניינו של "שעיר המשתלח". כך גם "וישלח יעקב" וגו': "מנחה לעשו אחיו עזים מאתים" וכו' — בכך שהוא נותן לו את חלקו, הוא מפריד אותו.

וכך צ"ל לאחר שכבר טעם האדם מעה"ד [מעץ הדעת] **ונתערב ברע אזי צריך לבירורי** [לבירורים] **עד שיפרידו ע"י שיקחו כל נצוצי קדושה שבו כו'.**

כך גם, לאחר שהאדם כבר טעם מעץ הדעת ונעשה מעורב ברע, יש צורך בבירורים עד שהרע יופרד ממנו, על ידי הוצאת כל ניצוצות הקדושה שבו וכו'.

וכ"ז [וכל זה] **הוא ע"י החכ'** [החכמה] **שבחכ'** [שבחכמה] **אתברירו. לפי שיש בה גם בחי' גבורות להיות תיסרנו יה וכמ"ש** (דברים ח) **כאשר ייסר איש את בנו כו'.**

כל זה נעשה באמצעות חכמה, שכן "בחכמה אתברירו"; יש בה גם בחינת גבורות [כוחות של דין], כדי שתתקיים בה בחינת "תיסרנו יה", וכמו שכתוב (דברים ח), "כאשר ייסר איש את בנו" וכו'.

משא"כ בחינת כתר שלמעלה מחכמה הוא רחמים פשוטים וכחשיכה כאורה ולכן פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח [מעץ החיים] **ואז וחי לעולם מאחר דאם צדקת מה תתן לו כו'**

לא כך היא בחינת כתר, שלמעלה מחכמה: היא רחמים פשוטים, ואצלה "כחשיכה כאורה". לכן [אמר], "פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח", ואז "וחי לעולם", שהרי "אם צדקת מה תתן לו" וכו'.

ולפי שהוא מבחי' פנימית וא"כ הרע קשור ואדוק בו ויהי' [ויהיה] **גם לו קיום ולא זו היא הכוונה כנ"ל.**

ומכיוון שהוא שייך לבחינת הפנימיות, הרע קשור ודבוק בו, וגם לו יהיה קיום — וזו אינה הכוונה, כפי שהוסבר לעיל.

10 **וכמ"ש בזוהר גבי רבי אחא מכפר טרשא שכיפר בקטורת על מקום שהיה הנגף שם ואמרו לו שלא הועיל כי עדיין בחיובא אשתכח. בשלמא אם היו עושין תשובה כו'.**

כפי שנאמר בזוהר על רבי אחא מכפר טרשא, שכיפר באמצעות קטורת על מקום שבו הייתה המגפה, ואמרו לו שהדבר לא הועיל, כי "עדיין בחיובא אשתכח"; "בשלמא אם היו עושין תשובה" וכו'.

ולכן מיד וישלחהו מג"ע [מגן עדן] **לעבד את האדמה אשר לקח משם.**

ולכן מיד "וישלחהו מג"ע לעבד את האדמה אשר לקח משם".

דהיינו עבודת הבירורים ע"י זריעה חרישה וקצירה ואח"כ באכלו ממנו ואו' [ואומר] אחד ואהבת הוא מברר ומעל' [ומעלה] כו'.

כלומר, עבודת הבירורים באמצעות זריעה, חרישה וקצירה; ולאחר מכן, כשהוא אוכל ממנה ואומר "אחד" ו"ואהבת", הוא מברר ומעלה [אותה] וכו'.

11 ואז צריך לילך ממש על האדמה אשר לקח משם ושמה יאכל ושמה יברר הבירורים.

ואז עליו ללכת ממש על האדמה שממנה נלקח, ושם יאכל ושם יברר את הבירורים.

אך צ"ל איך היה מתחלה כוונתו ית' כשלא ידע האדם מטו"ר [מטוב ורע] כלל מאחר שיש מציאת הרע בעולם א"כ איך יתבררו הבירורים שזה צ"ל ע"י האדם.

אך יש להבין: מה הייתה כוונתו המקורית יתברך, כאשר האדם כלל לא ידע מה הם טוב ורע? מאחר שהרע קיים בעולם, כיצד היו נעשים אפוא הבירורים, שצריכים להיעשות בידי האדם?

אך הענין כי אז היה באופן אחר ממש שלא בדרך מלחמה אלא ע"ד מ"ש ויניחהו בגי"ע [בגן עדן] לעבדה זה רמ"ח מ"ע [מצות עשה] להמשיך אור א"ס בגי"ע [בגן עדן]

אלא שהעניין הוא שאז הדבר היה באופן שונה לחלוטין: לא בדרך של מלחמה, אלא על דרך מה שנאמר, "ויניחהו בגי"ע לעבדה" — אלו 248 מצוות עשה — כדי להמשיך אור אין סוף לתוך גן עדן.

וע"י רבוי התגלות האור ממילא יתעלו נצוצי קדו' [קדושה] שנפלו ונתערבו ברע ויהיו נכללים בתוך האורות עליונים שימשיך האדם כנר בפני האבוקה

ובאמצעות גילוי רב של האור, ניצוצות הקדושה שנפלו והתערבו ברע היו מתעלים מאליהם ונכללים בתוך האורות העליונים שהאדם היה ממשיך, כנר בפני האבוקה.

שאם האבוקה קטנה אזי נר הסמוך לה יוכלל בה ואם ירחיקוהו מעט לא יתכלל בה מפני שהאבוקה קטנה. אבל אם תהיה האבוקה גדולה אזי אע"פ [אף על פי] שיהיה הנר רחוק יהיה מתכלל בה.

שכן אם האבוקה קטנה, נר הסמוך אליה יכול להיכלל בה, אך אם ירחיקו אותו מעט, הוא לא ייכלל בה, מפני שהאבוקה קטנה. אבל אם האבוקה תהיה גדולה, גם אם הנר יהיה רחוק, הוא ייכלל בה.

12 **וע"ד שהיה בזמן שבהמ"ק** [שבית המקדש] **היה קיים שהרי ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **לא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים דהיינו להעלות נצוצות ומה היה נעשה אם לא חטאו ולא היו גולים.**

בדומה למה שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים. שהרי חז"ל אמרו: "לא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים", כלומר, כדי להעלות ניצוצות. אם כן, מה היה קורה אילו לא חטאו ולא גלו?

אלא ע"כ צ"ל שאז היו נכללים הנצוצות ממילא כנר בפני האבוקה כמו נעמה העמונית וכן כל העמים באו לשמוע חכמת שלמה וכמ"ש במלכת שבא כו'.

בהכרח צריך לומר שאז הניצוצות היו נכללים מאליהם, כנר בפני האבוקה — כמו נעמה העמונית; וגם כל העמים באו לשמוע את חכמת שלמה, וכפי שנאמר על מלכת שבא וכו'.

והיינו לפי שאז היה אבוקה גדולה עד"מ ע"כ ממילא מתכללים בה הנצוצות ואם היה נמשך בהמ"ק [בית המקדש] **כן יותר היו כולם מתבררים עד"ז**

כלומר, משום שאז הייתה אבוקה גדולה, כביכול, הניצוצות נכללו בה מאליהם; ואילו בית המקדש היה מתקיים כך זמן רב יותר, כולם היו מתבררים בדרך זו,

וכמ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] (צפניה ג') **אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו'. והלכו גוים לאורך כו'.**

כפי שנאמר על העתיד לבוא (צפניה ג'): "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה" וכו', וכן "והלכו גוים לאורך" וכו'.

וכך היה ענין האדם כשלא היה חוטא שהיה כולו קדוש כי גם גופו נלקח ממקום המזבח וממנו נעשו רמ"ח אבריו בלול בשמן כו'

וכך היה מצבו של האדם לפני שחטא: הוא היה קדוש כולו, שכן גם גופו נלקח ממקום המזבח, וממנו נעשו 248 איבריו, "בלול בשמן" וכו'.

והיה עומד בג"ע [בגן עדן] **ושם היה מוסיף אורות וממילא היו הקליפות כלים ע"י שהיו הנצוצי קדושה כלים מהם אבל הדבר היה שלא ע"י מלחמה כו'.**

הוא עמד בגן עדן, ושם היה מוסיף אורות, והקליפות (כוחות המסתירים את הקדושה) היו כלות מאליהן, משום שניצוצות הקדושה שבהן היו כלים מהן; אך הדבר לא נעשה בדרך של מלחמה וכו'.

משא"כ אחר שחטא אזי צ"ל הבירורים ע"י עבודה ומלחמה שעת צלותא שעת קרבא כנ"ל וצריך לירד אל מקום הקליפות ושם יבררם וזהו את האדמה אשר לקח משם.

אך לאחר שחטא אין הדבר כך: אז צריך לברר את הניצוצות באמצעות עבודה ומלחמה — "שעת צלותא שעת קרבא" — כפי שהוסבר לעיל. עליו לרדת למקום הקליפות ולברר אותן שם. וזהו "את האדמה אשר לקח משם".

13 **ובזה יובן גם מה שהנחש ידע מזה. כי הנה אדה"ר** [אדם הראשון] **עצמו שהיה כולו קדוש למעלה מעה"ד** [מעץ הדעת] **טו"ר** [טוב ורע] **לא ידע ממציאת הרע כלל כנ"ל.**

כך יובן גם כיצד ידע הנחש על כך. אדם הראשון עצמו, שהיה כולו קדוש ומרומם מעץ הדעת טוב ורע, לא ידע כלל על מציאות הרע, כפי שהוסבר לעיל.

אבל הנחש שהוא עצמו נלקח מבחי' עה"ד [עץ הדעת] **טו"ר** [טוב ורע] **וידע מזה וידע שמה שצוה לאדם שלא יאכל ממנו היה בכדי שלא יהיה לו ידיעה ברע כלל שלא יצטרך לכנוס עמו במלחמה כלל.**

אבל הנחש עצמו, שנלקח מבחינת עץ הדעת טוב ורע, ידע זאת; והוא ידע שהציווי של [ה'] לאדם שלא לאכול ממנו נועד לכך שלא תהיה לו כלל ידיעה ברע, וכך לא יצטרך להיכנס עמו למלחמה כלל.

וחרה לו מאד על שכ"כ [שכל כך] **נשמרים ממנו אף שלא לידע ממנו שלא יכשל בו והשיא עצות בנפשו שמוטב לו שיכנס האדם בזה ויהיה מלחמה ואז פעמים שיגבור גם הוא וכמ"ש** (קהלת ח) **עת אשר שלט האדם באדם כו' משלא ידע האדם מזה כלל**

הנחש כעס מאוד על כך שבני האדם נזהרים ממנו כל כך, עד שאינם רוצים אפילו לדעת עליו, כדי שלא ייכשלו בו. הוא הסיק בלבו שמוטב לו שהאדם ייכנס לתוך זה ותתחולל מלחמה, שכן אז לפעמים גם הוא יגבר, כמו שנאמר בקהלת ח: "עת אשר שלט האדם באדם" וכו' — ולא שהאדם לא ידע על כך כלל.

ואז יהיה הטוב המעורב בו נכלל באדה"ר [באדם הראשון] **כנר בפני האבוקה והוא ימות ויפסד לגמרי ובא בערמומית לחוה**

שכן אז הטוב המעורב בו היה נבלע באדם הראשון כמו נר בפני אבוקה, והנחש היה מת וכלה לגמרי. לכן בא אל חוה בעורמה,

וכמ"ש (בפר"א [בפרקי דרבי אליעזר] פי"ג) **בא ס"מ** [סמאל] **ורכב על הנחש כו'. ואמר כי ידע אלקים כי ביום אכלכם ממנו וגו' והייתם כאלקים ידעי טו"ר** [טוב ורע].

וכך נאמר בפרקי דרבי אליעזר (פרק י"ג): "בא ס"מ ורכב על הנחש כו'". והנחש אמר: "כי ידע אלקים כי ביום אכלכם ממנו וגו' והייתם כאלקים ידעי טו"ר".

וכן הוא עפ"י [על פי] **האמת ולא אמר שקר כנ"ל רק שבערמה דבר זה כי הוא אמר והייתם כאלקים למעליותא. אבל באמת זהו חסרון.**

וכך הוא גם לפי האמת: הנחש לא אמר שקר, כפי שהוסבר לעיל, אלא דיבר על כך בעורמה. הוא הציג את "והייתם כאלקים" כמעלה, אך באמת זהו חיסרון.

אף שיהי' [שיהיה] **יודע טו"ר** [טוב ורע] **כאלקים הנה למעלה אין זה פוגם כלל אף שיודע טו"ר** [טוב ורע] **מ"מ הרע נבדל לפי שלמעלה הוא בחי' מקיף משא"כ אם האדם שהוא מבחי' פנימי' יהי'** [יהיה] **יודע מטו"ר** [מטוב ורע] **לו יהי'** [יהיה] **הדבר מזיק כנ"ל:**

אף שיידע טוב ורע כמו אלקים, למעלה אין בכך פגם כלל: גם כשיש ידיעה בטוב וברע, הרע בכל זאת נבדל, משום שלמעלה זו בחינת מקיף. אבל אם האדם, שהוא מבחינת פנימי, יידע טוב ורע, הדבר יזיק לו, כפי שהוסבר לעיל.

14 **בלק"ת** [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] **מהאר"י** [מהאלקי רבי יצחק] **ז"ל** [זכרונו לברכה / זכרונם לברכה] **נת'** [נתבאר] **הענין שאדה"ר** [שאדם הראשון] **היה הולך בהיכלות כי בחי' אדם היה למעלה גם מרשב"י** [מרבי שמעון בר יוחאי] **כי היה בערך אחר ממש שהרי היה יציר כפיו של הקב"ה.**

בלקוטי תורה של האריז"ל ז"ל מוסבר העניין שאדם הראשון היה הולך בהיכלות, שכן מדרגת אדם הייתה גבוהה אפילו מזו של רבי שמעון בר יוחאי, משום שהוא השתייך לסדר אחר לגמרי: הוא היה יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא.

ובהיכלות הטומאה לא רצה להביט כלל והשיאו הנחש שעכ"פ [שעל כל פנים] **יביט מה יש בהם ועי"ז נכשל ונפל בתאוה אליהן.**

הוא כלל לא רצה להביט אל היכלות הטומאה, אך הנחש פיתה אותו שלפחות יביט במה שיש בהם, ובכך הוא נכשל ונפל לתאווה אליהם.

וכן שמעתי מהק' [מהקדוש] **ר'** [רבי] **אברהם בן ה"מ** [הרב המגיד] **ז"ל** [זכרונו לברכה / זכרונם לברכה] **ע"פ ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה שמחמת מעשה דיוסף אזי ויט.**

וכך שמעתי מהקדוש רבי אברהם, בנו של המגיד ממזריטש ז"ל, על [הפסוק] **"ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה": שבגלל המעשה עם יוסף, משום כך "ויט".**

פי' ויט היינו שנטה למטה בהיכלות הקליפות עד איש עדולמי כדי להעלות נצוצות משם וזהו ענין הכוונה דנפילת אפים כו':

כלומר, "ויט" פירושו שהטה את דרכו כלפי מטה, אל היכלות הקליפות [כוחות המסתירים את הקדושה]**, "עד איש עדולמי", כדי להעלות משם ניצוצות. וזהו עניין הכוונה של נפילת אפים וכו'.**

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/bereishis/7/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק